

Mynd av einum týskara

A 60-ÁRA FØÐINGA RDEGI HANSARA

Úr »AKTUELT«
ERICH OLLENHAUER er ein af de tyske socialdemokrater, der i 1933 blev Hitlers magtovertagelse i Tyskland blev drevet i landflygtighed. Som generalsekretær i den socialdemokratiske ungdomsinternationale havde han været i forgrunden i agitationen mod facisme og nazisme. Det var et helt sikkert adgangs kort til en nazistisk koncentrationslejr. Den socialdemokratiske partiledelse anså det derfor ønskeligt, at han rejste og gav ham samtidig som opgave at være med til i udlandet at skabe grundlag for, at partiet kunne fortsætte sin virksomhed, også med henblik på illegal indre-politisk agitation i Hitler-Tyskland.

I de følgende år blev Ollenhauer da en af de ledende i det tyske socialdemokratiske emigrationsledelse. Habet om, at det skulle blive en kortvarig oplevelse, slog ikke til.

AF ydre og væsen er Ollenhauer meget lig det billede, man i almindelighed danner sig af sydtyskere. Lidt under middelhøjde, kraftig i retning af rundbustet. Jovial og med sans for humor. Han er imidlertid fra den midt tyske by Magdeburg, hvor han blev født den 27. marts 1901 som søn af en murer. Og hans energi, grundighed og arbejdsomhed passer for den sags skyld også godt nok til den nordtyske fødeby.

Fra sin tidligste ungdom har Ollenhauer været med i den socialdemokratiske bevægelse. Umiddelbart efter første verdenskrig blev han en af lederne i den tyske socialdemokratiske ungdoms

bevægelse og var samtidig generalsekretær i Socialistisk Ungdomsinternationale — I disse år kom han i nær forbindelse med unge socialdemokrater i mange lande. Blandt hans bedste venner var danskerne Chr. Christensen, Hedtoft og H. C. Hansen. Navnlige med den sidste, der i flere år var formand for Ungdoms-Internationale, knyttede han stærke venskabsbånd, og han besøgte ved adskillige lejligheder København.

DER har været megen diskussion om, hvor stor betydning de tyske socialdemokraters underjordiske modstandsbevægelse mod Hitler havde. Under alle omstændigheder var Hitler på ingen måde ligegyldig overfor den socialdemokratiske aktivitet, der udfoldedes med Prag som hovedcenter. Ikke mindre end 29 gange protesterede Hitlers gesandt overfor den tsekoslovakiske regering mod den socialdemokratiske virksomhed. I 1937 følte Hitler sig stærk nok til at lade en gesandt aflevere et ultimatum. Den meget vanskeligt stillede tsekoslovakiske regering havde intet valg: den måtte forlange, at enten skulle de tyske socialdemokrater indstille al politisk virksomhed i Prag, eller også måtte de forlade landet.

De rejste. Det franske socialdemokratiske leder, Leon Blum, skaffede Ollenhauer og andre tyske socialdemokrater mulighed for at virke i Paris.

Krigsbegivenhederne i 1940 satte et hårdt punktum for aktiviteten i Paris.

Arthur Koestler har i sin bog »Jordens barmhærdige givet en uforlignelig uhyggelig skildring af det mareridt, de politiske emigranter i Frankrig gennemgik, da franske reaktionære myndigheder i stedet for at samle kræfterne til kamp mod Hitler kastede sig over modstanderne af nazismen og fascismen. Ollenhauer skæbne er et godt eksempel på, hvad de måtte gennemgå: indespærring i fransk interneringslejr, overførelse til Vichy-Frankrig, eventyrlig flugt via Middelhavet over Spanien til Lissabon i Portugal, som var porten til den frie verden. Mange valgte herfra at komme til Amerika, men Ollenhauer ville blive i Europa og tog derfor til England. De engelske socialdemokrater har fremhævet som typisk for ham i de følgende krigsår, at han urokkelig fastholdt, at Hitler ville lide nederlag — og at det gjaldt om at forklare, at der var et andet Tyskland end Hitlers.

UMIDDELBART efter krigens afslutning ville Ollenhauer rejse tilbage til Tyskland. Men sejrherrene gav kun langsomt tilladelse til hjemrejse for de politiske emigranter. Det lykkedes dog Ollenhauer at nå hjem til det tyske socialdemokratiske genrejsningskongres i Hannover i 1946. Her valgtes han til partiets næstformand.

I de følgende år var han sammen med partiets formand, Kurt Schumacher, ledende i det besværlige arbejde for midt i et land, der lå i ruiner, at genreise et parti, der også lå i ruiner. Det var et drøjt job, der ikke blev lettere ved Sovjets forseg på at manøvrere med kommunisterne — snart til splittelse og snart til enhedsfront. Hvad det tyske socialdemokrati udrettede i disse år var en strålende bedrift, der mere end noget andet sikrede demokratiet i Tyskland. Den største ære for disse års sejrige fremgang i arbejdet for socialisme og demokrati havde Schumacher og Ollenhauer, der på en fortræffelig måde supplerede hinanden.

Mon ikke disse år er de lykkeligste i Ollenhauer's liv — om han kunne det netop i denne periode med sandhed siges, at han var en af det tyske demokratis bygmestre.

EFTER Schumachers død i 1952 blev Ollenhauer praktisk taget enstemmigt valgt til partiformand. De følgende år blev meget vanskelige. Den økonomiske fremgang havde styrket konservative kræfter i det tyske borgerskab, og de fik hjælp af den katolske klerikalisme. Sovjetunionens ufordragelige politik overfor Tyskland vanskeliggjorde samtidig de bestræbelser, som Ollenhauer udfoldede gennem den såkaldte »Ollenhauer-plan« for at nå til forhandlinger, der på demokratisk grundlag og af fredelig vej kunne skaffe en løsning på Tysklands problem.

Efterhånden viste resultaterne af de forskellige valg i Tyskland, at socialdemokratiet måtte foretage adskillige forandringer, hvis det skulle lykkes at besejre Adenauers konservative styre. Under hensyn hertil erklærede Ollenhauer i 1959, at han efter en eventuel socialdemokratiske valgsejre ikke ville være kanslerkandidat. Han ville koncentrere sig om opgaven som partiformand. Ved denne holdning har Ollenhauer været i stand til at øve en indsats, så det tyske socialdemokrati mere og mere er slået ind på samme linie som de nordiske arbejderpartier. — Skønt Ollenhauer som nævnt er udråbt tysk, så er hans politiske linie dog den samme som den, hans danske ungdomsvenner fulgte. Mange både personlige og politiske bånd binder stadig Ollenhauer til Danmark. Det er i naturlig konsekvens heraf, at der blandt gratulanterne i Bonn i dag også vil være repræsentanter for dansk arbejderbevægelse, som vil takke Erich Ollenhauer for hans indsats for demokratiet i det genrejste Tyskland.

I dag

HVI SO NEGATIVUR

TAÐ var eitt yndisórð hjá móstoðflokkinum javnaðarflokksins at skira hann uppskotsflokkin. Hetta komst sjálvandi av tí, at javnaðarflokkurin kom við upp skotum i hopatali um úbyggjan landsins um nýggjar inntøkuleiðir, um landsins dygga stuðul til endurgjggjan vinnulívins, um sosiala trygd til allar borgarar landsins o.s. fr.

TAÐ er sjálvandi leittari at bera uppskot fram á tingi, tá ein er i oppositiún, enn tá ein er i landstýrinum og hevur ábyrgðina.

EINKI hevur rakt móstoðflokklar javnaðarflokksins so dygt sum tann rami veruleiki, at just javnaðarflokkurin tá hann kom i landstýrið, var forur fyri at taka uppattur uppskot sín og gera tey til veruleika. Vit kunnu nevna: fólka-pensionin, endurnýggjan skipatlotans, vega- og havnagerðin, minstalonin, pris-viðbótina, frittioarlonina o.s.fr. Hetta vóru óll mál, ið flokkurinn bar fram, ikki bara einu ferð, men fleiri ferð, og sum nú eru framd undir hesum landstýri-num og við undirtøku av teimum, ið áður vóru so hárðliga ímót og hildu seg kunna verja afturhaldspolitikkin sín við einans at skira javnaðarflokkinn: uppskotsflokkin.

Brøva til Sosialin

VETRARFRØÐING

I Dimmalætting fyrri 27. mars skrivar ein bóndi um vetrarfrøðing og um góða hjartalag og beinasemi bóndans móti jarðarmonnum:

»Tá ið bóndur góðkendur, at traðir vó ru tiknar av høgum, ætlaðu teir at hjálpa ognarleysum monnum til eitt jarðarpetti.«

HJÁLPA OGNARLEYSUM— !!!
GÓÐKENDU — !!!

Hvussu góðkendu teir, og hvussu hjálptu teir?

»Griabók« verður lógin nevnd, ið hjálpa skuldu ognarleysum at fáa jørð — traðir — til uppdyrkingar.

Hvussu tóku bóndurnir ímóti henni og hvussu góðkendu teir hana?

Hanus bóndi á Biskupstøð i Klakksvík tók móti traðarmannalógini við hesum orðum:

»Hetta helvitis verk!...«

Ja, soleiðis skýrdi hesin »traðarmannavinnur« tað lógarverk, ið skrásetti rett smámanns til jørð til uppdyrkingar, so eini: hann kundi vinna og framleiða sær epli, grannmeti, mjólk o.s. til lívsins upphald úr fosturjörð síni.

Hetta »rika hjálparsemi« kom best til sjónar, tá myndugleikarnir skuldu »av-mála« hitt fyrsta jarðarpettið til ein traðarmann eftir hesi lóg. Tá fylktust bóndur i hópatali norðuri i Klakksvík, hóttu og vildu reka myndugleikarnir burtur, tí teir skuldu taka veitt runu-dýki frá Hans á Biskupstøð, soleiðis

sum tíkið verður til i »Táttinum gráa.«
Viðari sigur bóndin i Dimmalætting, hvussu »svælméintir« teir vóru, tá teir vildu »hjálpa« ognarleysum monnum til eitt jarðarpetti:

»Vistu bóndurnir, at traðirnar ætlaðust vetrarfrøðing, haldi eg ikki, nógvur traðir vóru i dag...«

Ti hetta minkaði um hagan og seyðaskipanina.

Kortini er tað ein royndur lutur, at nógvir hagarpartar, ið áður høvdu bæði lítlan og ringan seyð, nú síðan traðirnar vorðu innlagdar, bera bæði nógvan og hartil góðan seyð.

Nógv oyðilendi, ið áður lógu víðis- og nyttuleys, eru nú besta kulturbelti, bera nógv gras og eru vorðin nógv seyðafrelsi og vetrarbit hjá heilum hagarpartum við nógvum og góðum seyð — hagarpartum, har tað áður kom lítlið og einki undan og hartil tað var ringt.

Og so sanniliga endar Dimmalættingar-bóndin við at siga:

»Fyri tað góða, bóndur hava gjørt traðarmonnum, haldi eg tað vera skeivt at straffa bóndurnar.« !!!

Traðarmður.

Viðmerkingar

SAMSKATTING

Samskattting er mikið umrøtt skattamál, einamest i Danmark i lotuni. Aðalkravið er allastaðni, at hjón, tá bæði maður og kona eru i arbeiði, skulu skattast hvørt sær, tá skattabyrðan annars kennist so ovurtung.

Hjá okkum eru nú tikin tey fyrstu

stigin i taðta um skattabyrðuna hjá teimum hegru inntøkum. Hetta verður gjørt við hegru skattamarki og munandi størri barnafriðdrátt. Samstundis er lagt fram uppskot um ekafrádrátt hjá hjónum, tá bæði eru i vinnu.

Sambært uppskotið verður hvørjum skattgjaldara loyvi at draga 2000 kr. frá sjálvuppgávuni, tá konan eisini hevur skattskyldiga inntøku. Hetta er munandi lætt og vónandi fyrsta stig ið leiðir, har inntøka av konu arbeiði verður at skatta einsær.

Afturat hesum hevur tingið til umhugsan ein munandi størri barnafriðdrátt i sambandi við kommunuskattin. Flestu kommunur hava sagt fyrri hesum uppskoti, ið væntuliga verður framt hesa tingsetu.

cy Opad

HVOR ER HVAT? I brævkaða i einum danskom blað spyr ein lesari, hvørjir flokkar tey ymsku blóðini i Føroyum umboda. I aftursvarinum verður sagt:

»Dimmalætting« benytter både dansk og færøsk sprog og har endnu »Amtstidende for Færøerne« som under-titel. Støtter normalt Samhandspartiet. »Dagbladið« er organ for partiet Følekkelsen (Det konservativt prægede selvstyreparti). »14 September« ud-gives af Løsrivelsespartiet (Færøernes republikanske parti). »Sosialurin« og »Ting-tressure« (ugeblade) er social-demokratiske.

veitst tú

AT tað i dag ferðast 26 smár knøttar, gjordir av mannahondum, kring um jarðarknøttin. 21 av teimum eru amerikanskir, hinir russiskir. Hesir hava kostað astronomis-kar peningshæddir, meðan tað bara vildi kostað 120 milj. kr. at ko-mi spítalsko-sjúkuni til lívs; men peningur til hetta má savrast inn — langtamt og móðisliga.

AT vanliga hendir tað bara triggjar ferðir i eini öld, at tað eru 5 sunnudag-ar i februar mánaði. I hesi öld er tað hent i 1929 og 1948 og hendir aftur i 1976.

AT 55 pst. av fólkinum i Bretland: regluliga lesa bókur, 23 pst. i Noreg, bara 21 pst. i USA.

AT á Ný Guinea kostar ein kona nú 8000 kr. Óll familjan hevur skyldu at taka lut i hesum átíroðum, og so faast teir eisini uppá krit.

AT kendur ítalskur visindamaður sig-ur seg bera ótta fyrri, at Vesuv aftur fer at goysa i summar.

Veruleiki?

AT Hákon Djurhuus, sum i Dagblá-ðum legði P. M. Dam undir »søgu-ligt falsum« og ikki at vera foran »at siga sannheit við vilja«, noydd-ist at taka orð síni aftur og biðja um fyrirgeving — »EN UFORBE-HOLDEN UNDERSKYLDNING«, so leiðis sum tíkið verður til i forlik-ium, har Hákon mátti bita i hitt søra epli fyrri síni »rekkrænkende udtalelser.«

GUÐRÍ SIGA

DAGBLADIÐ, hovuðsumboð aftur-haldspolitikkis, hvors politiska leið ál-tíðir verður við at vart áhugamál stør-mannsins og at ganga ímóti ollum lón-arligum framstigum fyrri hina stóru fjøld ina av fólkinum, avðokar síni sjónar-mál á hesum óki við hesum orðum:

»... Tá ið fyrsta almenna lónarmáli — lóraralónirnar — var fyrri á tingi, segði fólkaflakkurin frá síni støðu, at flokkurin var ímóti eini hækking i al-mennnum lónum, tí tað fór at fara við sær onnur lónarkrøv (tað má so vera frá arbeiðs- og fiskimonnum, blaðstj.) og so var lítt at vita, har vit endaðu«

hugskot

SÍÐAN ÁR 1060 hevur eingin kvinna sett sín fót á fjallið Athos i Griikka-landi. Har uppi búgva 3000 munkar i 20 kleystrum. Summir hava verið har frá barnsbeini av og minnst ikki at kvinnur eru til, ella hvussu teir siggja út. I fjallaliðunum ganga tarvar, men ongur kýr. Óll hondjór eru bannað, sjálvt honur eisini. Mannfólk mugu be-ra teimum eggini, teir brúka. Einans undir seinasta heimsbardaga eru fremm andafólk komin hagar — krigsfangar, ið rýmdir vóru úr týskum fangatýppum.

..... men so segði Poul við sonin, sum just hevði skotið ein mink; »Jú, jú, sanniliga, minkurin minkar!«